

Profesor Midriak sedemdesiatročný

Prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc. (nar. 18. júla 1939 v Môtovej pri Zvolene) svojou vedeckou činnosťou ďaleko prerástol hranice Slovenska. Vytvoril impozantné dielo nielen v oblasti ekológie, ale aj na poli pedagogiky, ochrany prírody a životného prostredia. Na Slovensku je 36 ekológov, ktorých habilitačné a inauguračné pokračovanie v odbore *Ekológia* sa uskutočnilo v komisiách vedených jubilantom.

Profesor Midriak absolvoval Lesnícku fakultu bývalej Vysokiej školy lesníckej a drevárskej (VŠLD) vo Zvolene v r. 1961. Záujem o vedeckú prácu ho v r. 1962 priviedol do bývalého Výskumného ústavu lesného hospodárstva vo Zvolene. Pedagogické pôsobenie jubilanta je od r. 1987 spojené s Lesníckou fakultou VŠLD vo Zvolene. Po vzniku Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, ktorej založenie inicioval, stal sa po r. 1992 vedúcim Katedry krajinskej ekológie, neskôr premenovanej na Katedru aplikovanej ekológie. Od r. 2006 pôsobí na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici ako vedúci Inštitútu výskumu krajiny a regiónov. Súčasne pôsobí aj na tamojšej Fakulte prírodných vied.

Počas dlhoročnej vedecko-výskumnej a pedagogickej praxe sa vypracoval na medzinárodne uznávaného vedca a pedagóga. K najvýznamnejším vedeckým programom a projektom, ktoré koordinoval, patrí vedecký program *Krajinnokoekologické vzťahy s osobitným zreteľom na funkciu lesných ekosystémov*, vedecký grantový projekt *Potenciály, geoeologická únosnosť a optimalizácia využívania krajinného prostredia horských oblastí na Slovensku*, vedecko-technický projekt *Racionálne obhospodarovanie*

a využívanie územia biosférickej rezervácie Polana z krajinnokoekologických a lesníckokoekologických aspektov. Od r. 2008 vedie vedecko-výskumný projekt APVV *Spustnuté pôdy a pustnutie krajiny Slovenska*. V období 1961 – 1998 vypracoval okolo 50 záverečných správ výskumných úloh, 116 výskumných štúdií, expertíz a projektov, podal nasledujúce zlepšovacie návrhy a vynálezy v oblasti vedy a výskumu: (1) deluomer – zariadenie na meranie produktov splachu vodnej erózie, (2) zariadenie na meranie plazivého pohybu snehu vo vysokohorských polohách a (3) mikronivelačná mierka na meranie ústupu, resp. akumulácie materiálu na povrchu.

Impozantná je aj publikačná činnosť profesora Midriaka: 608 publikovaných prác doma i v zahraničí, 10 vysokoškolských učebných textov a celý rad ďalších odborných publikácií. Najvýznamnejšia z nich je monografia *Morfogenéza povrchu vysokých pohorí* (Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1983, 516 s.), v ktorej rozpracoval vedecké základy geoeológie a geomorfológie vysokých pohorí sveta a chladných klimaticko-morfogenetických oblastí severnej pologule Zeme. Významný je jeho vedecký prínos v oblasti mimoprodukčných funkcií lesných ekosystémov, protilávínovej ochrany lesa, krajinskej ekológie, ochrany krajiny horských oblastí a nad hornou hranicou lesa, ako aj štúdie ekologickej únosnosti krajiny v biosférických rezerváciách Slovenska. Jubilant je organizátorom konferencií o biosférických rezerváciách Slovenska a zosťavovateľom série zborníkov z nich. Vedecké a odborné práce tohto významného erodológa, krajinného ekológa a špecialistu na problematiku vysokohorských morfogenetic-

kých procesov citovalo okolo 2 300 domácich a zahraničných autorov. Popri vedeckej a pedagogickej práci spolupracoval na 9 odborných, cestopisných a dokumentárnych filmoch. Zúčastnil sa na vedeckých expedíciách v 32 krajinách sveta s cieľom študovať geomorfologické procesy vo vysokých pohoriach.

Profesor Rudolf Midriak sa aktívne zapájal do vedeckej a spoločenskej činnosti na viacerých univerzitách a vedeckých i odborných inštitúciách. Bol predsedom Poradného zboru pre národné parky Slovenskej republiky, predsedom Vedeckej rady Tatranského národného parku, predsedom a členom piatich vedeckých rád: Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene, Technickej univerzity vo Zvolene, Lesníckej fakulty a Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene a Ústavu ekológie lesa SAV vo Zvolene. Od r. 1987 je predsedom Komisie pre obhajobu doktorských dizertačných prác, bol gestorom a predsedom Komisie pre obhajobu doktorandských dizertačných prác vo vednom odbore *Ekológia*, špecializácia *Krajinná ekológia*. Jubilant vychoval 10 doktorandov. Významnou etapou jeho vedeckej, odbornej a spoločenskej činnosti bolo členstvo v Akreditačnej komisii vlády Slovenskej republiky v r. 1996 – 2002 a členstvo v Komisii pre biologické a ekologické vedy Grantovej agentúry pre vedu, neskôr Vedeckej grantovej agentúry (1992 – 1996).

Profesor R. Midirak je aktívnym členom Slovenskej ekologickej spoločnosti a ďalších vedeckých spoločností pri SAV, členom Slovenského národného výboru programu UNESCO Človek a biosféra, predsedom Komisie Predsedníctva Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied pre ekológiu a krajinné inžinierstvo a členom redakčných rád 8 vedeckých časopisov.

Pre vedeckú a pedagogickú činnosť jubilanta je príznačná neobyčajná pracovitosť, neúnavná a precízna experimentálna práca, vedecká dôslednosť opierajúca sa o poznanie zákonitostí geoekologických procesov v krajine, schopnosť jasnej interpretácie výsledkov krajinnokoekologických výskumov a koncipovania priorít v danej etape rozvoja vedy, výskumu a spoločenského

života, nekompromisná kritickosť k zodpovednosti vo vedeckej práci a schopnosť vypracovať náročné krajinnokoekologické syntézy. Za dosiahnuté vedecké výsledky získal početné ocenenia a vyznamenania, o. i. Cenu TU vo Zvolene za významné výsledky v rozvoji vedeckého poznania v ekológii (1997), Zlatú medailu Prešovskej univerzity za ekológiu (1999), Pamätnú medailu Juraja Fándlyho za významné výsledky v pôdohospodárskych vedách od Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV (2003), Medailu Jozefa Dekreta Matejovie za rozvoj lesníckej vedy na Slovensku od LVÚ vo Zvolene (2004), Medailu za rozvoj vedy v oblasti lesníctva a ekológie krajiny od SAPV (2004), striebornú medailu

za celoživotný prínos v oblasti lesníckej vedy a výskumu od ministra pôdohospodárstva SR (2007) a zlatú medailu Národného lesníckeho centra vo Zvolene (2008).

Sedemdesiatka je pre špičkového vedca a vysokoškolského pedagóga určitou hranicou, keď si viac ako v mladosti uvedomuje hodnoty života, ktorým sa oplatí venovať všetky duševné i fyzické sily. Pri tejto príležitosti želáme profesorovi Midirakovi pevné zdravie, veľa osobného šťastia, spokojnosti a optimizmu do ďalších tvorivých rokov.

Ad multos annos.

Prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc., Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela, Cesta na amfiteáter 1, 974 01 Banská Bystrica, ivoloscuk@azet.sk

Pozoruhodná učebnica krajinej ekológie

J. Šteffek, I. Gallay, Z. Gallayová, V. Kunca, T. Lepeška, B. Olah, J. Škvareninová, K. Ujházy, M. Ujházyová, M. Wiezik, Z. Križanová: **Krajinnokoekologický výskum. Vybrané teoretické a metodické aspekty.** Vysokoškolská učebnica. Vydala Fakulta ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene, 2008, 221 strán. ISBN 978-80-228-1861-2.

Kolektív autorov z Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene vydal pozoruhodnú učebnicu krajinej ekológie, ktorá je aj moderným manuálom pre výskum tohto interdisciplinárneho odvetvia. Krajinná ekológia je podľa názoru autorov ekologickou subdisciplínou, čo sa v plnej miere prejavuje v koncepcii tejto učebnice, obsahujúcej hlavné výskumné krajinnokoekologické problémy s ťažiskom v biologicko-ekologickom prístupe. Učebnica podáva metodické návody na vykonávanie najrôznejších výskumov krajiny s dôrazom na vzťah biota – prostredie.

Učebnica má desať kapitol, z ktorých sa sedem zaoberá základným výskumom problémov krajinej ekológie. Prvá

kapitola sa venuje predmetu výskumu – krajine (Olah, Gallay, Gallayová), na ktorú nadväzuje metodika výskumu abiotického komplexu krajiny (Gallay), ako jej stabilného základu a prostredia bioty. Súbor biologických kapitol začína metodikou výskumu a mapovania rekonštrukčnej a reálnej vegetácie (Ujházy, Ujházyová), nadväzuje časť o fenológii drevín (Škvareninová) a pokračuje kapitolou zaoberajúcou sa výskumom trvalých trávnych porastov (Gallayová). Súbor kapitol o vegetácii ukončuje časť o hodnotení antropogénnych vplyvov na lesné ekosystémy (Kunca). Osobitná kapitola sa venuje metodike zoologického výskumu (Šteffek, Wiezyk). Súbor uvedených podstatných kapitol uzatvára časť o využívaní krajiny so zameraním na jeho vývoj, zmeny a vzťah ku krajinnokoekologickým areálom (Olah). Učebnicu dopĺňa kapitola o integrovanom manažmente povodí (Lepeška) a vizuálnom hodnotení krajiny ako komplementárnej súčasťi krajinnokoekologického výskumu (Križanová).

Učebnica má originálnu koncepciu. V prvej časti každej kapitoly autori prezentujú teoretický rozbor problému a prehľad základnej literatúry. Druhá časť obsahuje opis metodických postupov a v tretej časti sú uvedené príklady výskumných riešení. Čitateľ tak získava

komplexné poznatky o danej problematike. Učebnicu možno právom označiť za komplexný návod na vykonávanie krajinnokoekologických výskumov. V tom spočíva jej vysoká hodnota. Ďalšou hodnotou je jej biologicko-ekologický prístup, ktorý doteraz chýbal v našej literatúre o krajine.

Učebnica je dôstojnou protiváhou učebniciam a učebným textom o krajine a krajinej ekológii (resp. geoekológii) publikovaným v prostredí geografickej komunity. Vyvažuje sa ňou nerovnováha v slovenskej krajinej ekológii, kde dominuje polycentrický geosystémový prístup. Týmto publikačným počínom sa slovenská krajinná ekológia kompletizuje a v plnej miere sa na ňu vzťahuje charakteristika H. Lesera, podľa ktorej krajinná ekológia je interdisciplinárna problematika výskumu krajiny s jadrom v geografickom a ekologickom prístupe.

Učebnica je napísaná zrozumiteľným, pritom exaktným vedeckým jazykom, prístupným širokému spektru špecialistov a vhodná je tiež pre všetkých vedeckých pracovníkov, aj mimo krajinej ekológie. Autorský kolektív významne prispieva k rozvoju krajinej ekológie na Slovensku a kladie základy zaujímavej zvolenskej krajinnokoekologickej školy.

Prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc.